[2018] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 656

ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ

ਬਨਾਮ

ਲੀਨ ਮਾਰਟਿਨ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2011 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2150)

01 ਫਰਵਰੀ, 2018

[ਐਨ. ਵੀ. ਰਮਾਣਾ ਅਤੇ ਐਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜ਼ੀਰ, ਜੇਜੇ.]

ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟੈਂਸ ਐਕਟ, 1985 ਉਪ ਧਾਰਾ 8(ਸੀ), 23 ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸਾਮਾਨ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 12.03 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਵਜ਼ਨ ਵਾਲੀ ਹਸ਼ੀਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਉਪ ਧਾਰਾ 8(ਸੀ), 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਬਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਪੰਚੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਪੀਡਬਲਯੂ-1) ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸੰਗਤ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਆਯੋਜਿਤ: ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੁਆਰਾ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਪਹੁੰਚੇ, ਬੈਗ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ - ਪੰਚਨਾਮਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਬਿਆਨ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਾਰਨ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:

ਪੀਡਬਲਯੂ-8 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ,ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਪੀਡਬਲਯੂ-1) ਦੁਆਰਾ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਪਹੁੰਚੇ, ਬੈਗ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ, ਪੰਚਨਾਮਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਭਾਵ, ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਵਾਲਾ ਬੈਗ ਪੰਚਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਦੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੰਚਨਾਮਾ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੰਚਨਾਮਾ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਉਸਦੇ ਦਸਤਖਤ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮਾਮਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਕਥਿਤ ਬਰਾਮਦਗੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। 1 ਪਰ, ਇਹ ਤੱਥ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹਾਂ ਪੀਡਬਲਯੂ-8 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਨੇ ਰਿਕਵਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਕਹਾਣੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ,

ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਰਭਰਤਾ ਨਾ ਤਾਂ ਸਮਝਦਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇਗੀ; ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ, ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 10, 11] [659-E-G; 660-B-D]

2. ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦਾ ਬਿਆਨ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੁਤੰਤਰ ਪੰਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਤਸਵੀਰ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਤਸਵੀਰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 12, 13] [660-D-F]
ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2011 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2150।

2007 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 379 ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੇ 20.11.2008 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਲਕਾ ਅਗਰਵਾਲ, ਟੀ. ਸੀ. ਸ਼ਰਮਾ, ਕੇ. ਐਲ. ਜੰਜਨੀ, ਬੀ. ਵੀ. ਬਲਰਾਮ ਦਾਸ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨਿਲ ਕਟਿਆਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ।

ਆਨੰਦ ਗਰੋਵਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਟੰਡਨ, ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪਿਲਾਨੀਆ, ਸੋਮਵੀਰ ਦੇਸਵਾਲ, ਆਰ. ਸੀ. ਗੁਬਰੇਲੇ, ਕੁਨਾਲ ਚੀਮਾ, ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਰਾਮਕਾਂਤਰਾਓ ਕਟਨੇਸ਼ਵਰਕਰ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਐਨ. ਵੀ. ਰਮਾਣਾ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

1. ਇਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ 20.11.2008 ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 379/2007 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 8(c) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 20(b)(ii)(c) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 28 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟੈਂਸ ਐਕਟ, 1985 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਐਕਟ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

2. ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਹਵਾਲਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। 05.05.2004 ਨੂੰ, ਛਤਰਪਤੀ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ, ਮੁੰਬਈ ਵਿਖੇ ਕਸਟਮਜ਼, ਏਅਰ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਯੂਰਪੀਅਨ ਮੂਲ ਦਾ ਇੱਕ ਯਾਤਰੀ ਸਵਿਸ ਏਅਰ ਦੇ ਏਅਰਲਾਈਨ ਕਾਊਂਟਰਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸ਼ੱਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੁੰਮਦਾ ਹੋਇਆ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਏਅਰਲਾਈਨ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਚੇਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸਦੀ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕਸਟਮ ਰਸਮਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁੰਘਣ ਵਾਲੇ ਕੁੱਤੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ।

3. ਜਦੋਂ ਨਕਲੀ ਜਾਂ ਮਨੋਰੋਗ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਜਾਂਚ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਸੂਟ ਕੇਸ ਖੋਲ੍ਹਣ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਫਿਰ ਵੀ, ਉਸਦਾ ਸੂਟ ਕੇਸ ਅਸਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਨਕਲੀ ਤਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਨਕਲੀ ਤਲ ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਸੈਲੋਫੇਨ ਟੇਪ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟੇ ਤਿੰਨ ਆਇਤਾਕਾਰ ਪੈਕੇਟ ਮਿਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭੂਰੇ ਰੰਗ ਦਾ ਪਦਾਰਥ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਹਸ਼ੀਸ਼ ਲਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਟੈਸਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਦਾਰਥ ਦਾ ਕੁੱਲ ਭਾਰ 12.03 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਨਮੂਨੇ ਲਏ ਗਏ ਅਤੇ ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਪੰਚਨਾਮਾ ਅਧੀਨ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ, 06.05.2004 ਨੂੰ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ। ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀ (ਉੱਤਰਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਇੱਥੇ) ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ।

4. 2004 ਦੇ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 133 ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੂਰੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 8(ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 20(ਬੀ)(ii)(ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਸੀ, 10 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਅਤੇ 1,00,000/- ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਡਿਫਾਲਟ ਕਰਨ 'ਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨ ਕੈਦ ਭੁਗਤਣੀ ਪਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨ ਕੈਦ ਭੁਗਤਣੀ ਪਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ 2004 ਦੇ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ। 1 ਨੂੰ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਅਤੇ 1,00,000/- ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਡਿਫਾਲਟ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਦੋਵੇਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਚੱਲਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

5. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਦੁਖੀ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ 2007 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 379 ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 20.11.2008 ਦੇ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਬਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਪੰਚੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੇ ਇਕਲੌਤੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸੰਗਤ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

6. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਬਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਦੁਖੀ। 1, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

7. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ. 1 ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

8. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ. 1 ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਮੁਵੱਕਿਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਕੈਦ ਕੱਟ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

9. ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

10. ਪੰਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਪੰਚ 8 ਅਤੇ 9 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਅਫਸਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-1) ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ. 1 ਦੁਆਰਾ ਐਨਡੀਪੀਐਸ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਕਤ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ-8 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਪੀਡਬਲਯੂ-1) ਦੁਆਰਾ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਪਹੁੰਚੇ, ਬੈਗ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ, ਪੰਚਨਾਮਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮੱਗਰੀ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਭਾਵ, ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਵਾਲਾ ਬੈਗ ਪੰਚਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਦੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੰਚਨਾਮਾ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ

ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੰਚਨਾਮਾ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਉਸਦੇ ਦਸਤਖਤ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਜਿਰ੍ਹਾ ਦੌਰਾਨ ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ:

"ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਟ੍ਰੇਨੀ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ, ਮੈਂ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਪੰਚਨਾਮਾ ਅਤੇ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੇ ਬਿਨਾਂ ਦਸਤਖਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।"
ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਿੱਟਾ ਜਾਂਚ-ਇਨ-ਚੀਫ਼ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੀਡਬਲਯੂ-8 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-

"ਏ.ਆਈ.ਯੂ. ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੂਟਕੇਸ ਦੇਖਿਆ, ਕਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪੈਕੇਟ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਸਨ... ਮੈਂ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦਿਖਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਪੈਕੇਟਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ।"

11. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕੇਸ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਬਰਾਮਦਗੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ, ਇਹ ਤੱਥ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਪੀਡਬਲਯੂ-8 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਨੇ ਰਿਕਵਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਕਹਾਣੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਤਾਂ ਸਮਝਦਾਰੀ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇਗਾ; ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ, ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ 29.06.2004 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

12. ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਮਝਦਾਰੀ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦਾ ਬਿਆਨ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੁਤੰਤਰ ਪੰਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਤਸਵੀਰ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਤਸਵੀਰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ।

13. ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

14. ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਸਾਲ 2004 ਦੀ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

<u>ਡਿਸਕਲੇਮਰ :-</u> ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ